

Nordisk ByggAnalys av:
LASSE AXLING
Källa Byggfaktas databas

Innehåll:

- 42 Projekteringen
- 43 Bostadsproduktionen
- 44 Kommersiella lokaler
- 45 Offentliga lokaler
- 46 Övrigt byggande
- 47 Trafikens infrastruktur
- 48 Stockholmsregionen

Byggfaktaindikatorn är ett system av kortsiktiga indikatorer för byggmarknaden som utnyttjar tre olika händelser i byggprojektets historia

- 1 När projektet första gången dök upp på marknaden
- 2 När arkitekten upphandlades
- 3 När projektet byggstartades

Indikatorerna kan användas för en valfri geografisk marknad för ett stort antal olika typer av byggnader.

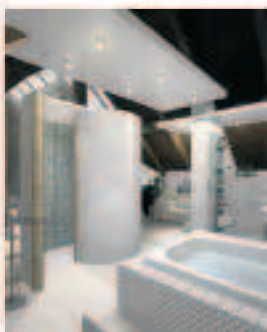
Foto: Peter Fredriksson

Byggandet

går utan tvivel nedåt med fall inom bostadsproduktionen på 20 - 30 procent det senaste året och ännu värre kräftgång inom det kommersiella byggandet. Samtidigt finns det marknader som visar en ganska stabil situation; ännu så länge.

Och efter en kraftig tillväxt i byggstarterna inom trafikens infrastruktur de senaste åren ser 2009 ut att bli ett mellanår med minskade byggstartar.

Ska du bygga våtrum välj LUX Elements® mögelsäkra byggskivor

Utöver byggskivor i tjocklekar 6-80 mm, kan svängda och välvda former prefabriceras som byggsats, färdiga för platsättning. Runda duschar, välvda tak, färdig ångbastu; sittmöbler för SPA/relax e.t.c. är därför inte längre något byggtkniskt problem!
Du slipper dyrbar formsättning, gjutning och speckling och får därmed kortare byggtider.

Godkänd enligt Boverket

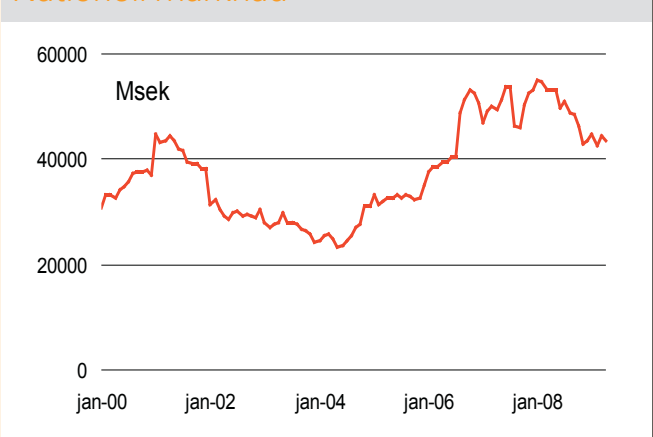
KGC Verktyg&Maskiner AB
Tel: 08-556 207 70
E-post: info@kgcverktyg.se
www.kgcverktyg.se

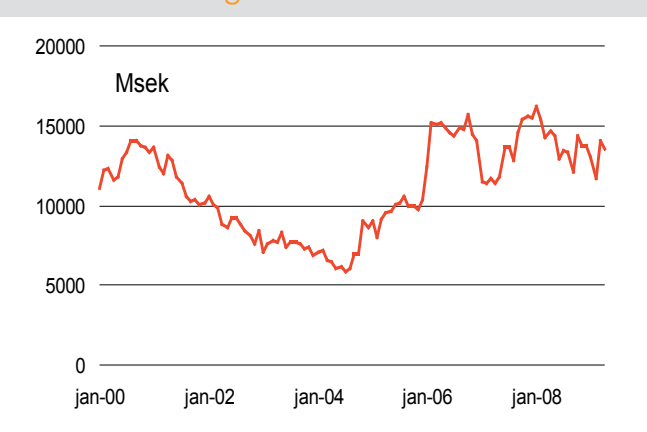
Läget i maj

Trots en lågkonjunktur av det mer omfattande formatet förefaller inte projekteringsstrycket inom övrigt husbyggande ha dämpats mer än 15 - 20 procent.

Nationell marknad

Stockholmsregionen

Orderingången till arkitekterna har gått tillbaka det senaste året. Men det är en förvånansvärt måttlig tillbakagång i en av de kraftigaste lågkonjunkturerna på mycket länge.

Övrigt husbyggande omfattar en del konjunkturkänsligt byggande och en ganska stor del som åtminstone inte på kort sikt påverkas av konjunkturläget.

Tillbakagången sett på ett års sikt är ungefär 20 procent. Det

konjunkturkänsliga byggandet har minskat med 25 - 30 procent det senaste året.

I Stockholmsregionen är reaktionen på lågkonjunkturerna ännu lägre. Här märks i stort sett ingen förändring alls. Och även här är det sannolikt att ett ganska omfattande offentligt byggande maskerar utvecklingen i det kommersiella byggandet.

I Göteborgsregionen märks dock en tydlig avmattning sedan början av 2008. Se-

dan dess har orderingången från övrigt husbyggande i stora drag halverats. Överhuvudtaget visar Göteborgsregionen upp ett kraftigt minskat projekteringsstryck i de flesta delmarknader.

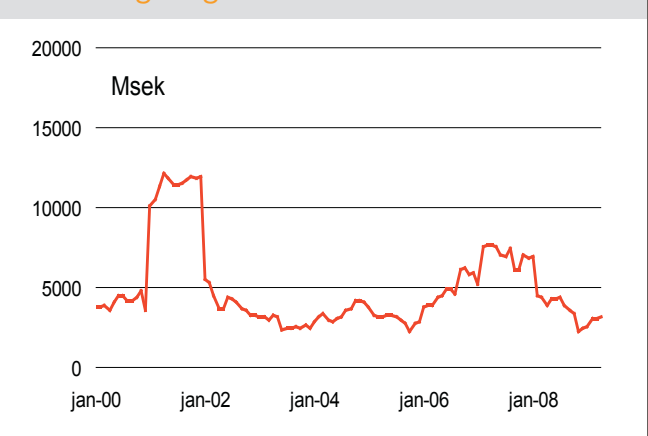
Inom bostadsbyggandet har projekteringen minskat med 40 procent under det senaste året.

Att projekteringsstrycket i Malmöregionen ser ut att ha rasat ihop beror nog mest på att regionen under senare tid

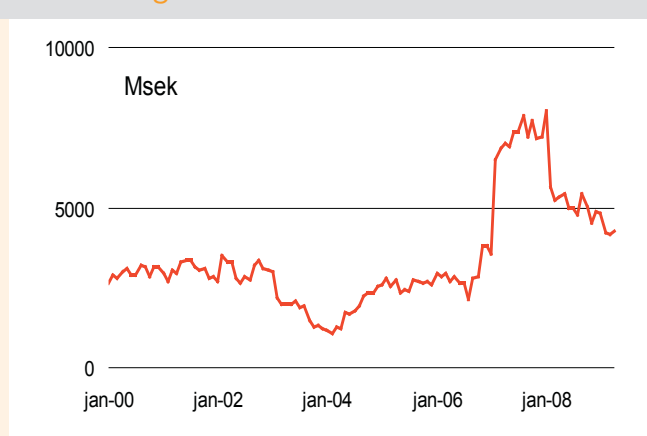
dragit igång ett antal stora projekt i Hyllie bland annat Emporia köpcentrum.

Utvecklingen exklusive Emporia köpcentrum visar på en mindre tillbakagång med omkring 20 procent. Och det är egentligen bara under 2009 som det skett en nedgång i orderingången till arkitekterna.

Göteborgsregionen

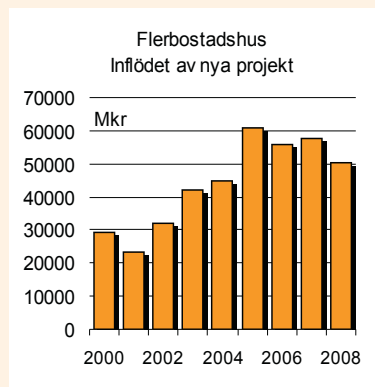

Malmöregionen

Fortsatt ned

Byggfaktas databas visar ännu inga tecken på att bostadsbyggandet är på väg att stabiliseras. Det är fortsatt minus över hela linjen de första månaderna. Men det sänkta ränteläget kan ge ett visst drag i marknaden igen.

Flerbostadshusen - minus 40 procent

Nyproduktionen av lägenheter i flerbostadshus fortsatte att försvagas under april; totalt startades inte fler än omkring 600 lägenheter. Under de första fyra månaderna startades sammanlagt 2300 lägenheter i flerbostadshus. Det är en halvering jämfört med året innan.

Den samlade årsvolymen minskade med 35 procent till 10 500 startade lägenheter. Det är i det närmaste samma nivåer som gällde under den föregående lågkonjunkturen.

De regionala skillnaderna är stora. I Stockholmsregionen startades omkring 900 lägenheter under de första fyra månaderna. Det är knappt hälften av marknadsläget för ett år sedan.

Göteborgsregionen visar en helt annan marknadsutveckling; under det senaste året ökade byggstarterna med 20 procent.

I Malmöregionen är marknaden fortsatt svagt med

bara lite drygt 120 byggstartade lägenheter de första fyra månaderna.

Utvecklingen under resterande del av 2009 pekar på en stabilisering av marknadsläget. Den låga räntan förstärker försäljningsläget för bostadsrätter i storstadsregionerna. Men hushållens förväntningar på ekonomin är fortsatt starkt negativa.

Äldreboende - minus 15 procent

Investeringarna i olika former av äldreboende har gått tillbaka något under de senaste åren. Under 2008 påbörjades projekt för omkring 2 900 miljoner kronor. Det är i stora drag samma investeringsvolym som under de senaste åren.

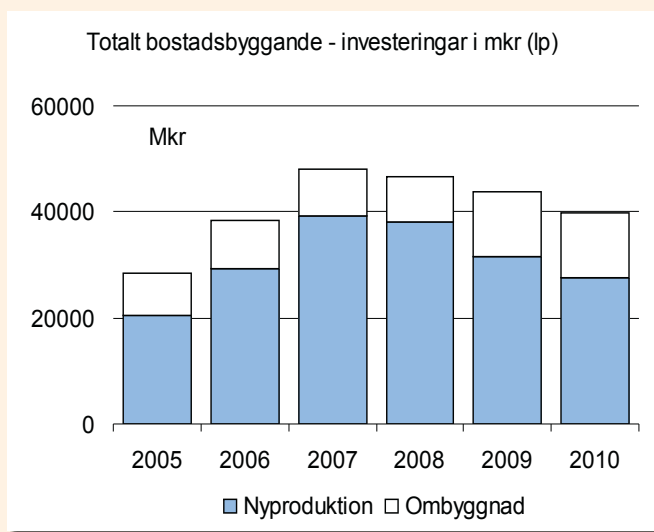
Nyproduktionen har hittills legat på omkring 1 300 lägenheter per år. Det är ungefär

det tempot - med några mindre avvikelser - som gällt de senaste tio åren.

Inflödet av nya projekt till marknaden är också i stora drag konstant med en omfattning av omkring 3 000 miljoner kronor per år.

Under de första fyra månaderna av året var byggstarterna väsentligt högre än året innan. Projektreserven är omfattande och byggstarterna kommer att ligga på minst samma nivå som 2008.

Den allt svagare kommunala ekonomin med stora förväntade underskott är det stora hotet mot ett scenario med oförändrade eller något ökande marknad.

Gruppbyggda småhus - minus 50 procent

Under de första fyra månaderna minskade antalet byggstartade gruppbyggda småhus med drygt 50 procent jämfört med året innan.

I april var årstakten nere i omkring 5 500 byggstartade bostäder; omkring 40 procent lägre än året innan.

Byggfaktas databas indikerar en nedgång till omkring 4 000 startade gruppbyggda småhus

under 2009.

Det är möjligt att det låga ränteläget ger utrymme för något högre byggstartar redan under 2009.

Under resterande del av året omfattar produktionsplanerna omkring 10 000 bostäder i gruppbyggda småhus.

Studentbostäder

Nyinvesteringarna i studentbostäder backade kraftigt under 2008.

Byggstarterna minskade från 2 000 lägenheter 2007 till 1 100 lägenheter 2008. Och under 2009 kommer byggstarterna sannolikt att falla ytterligare ned till 500 - 600 lägenheter.

Under de första fyra månaderna har byggstarterna gått

tillbaka med omkring 30 procent jämfört med året innan.

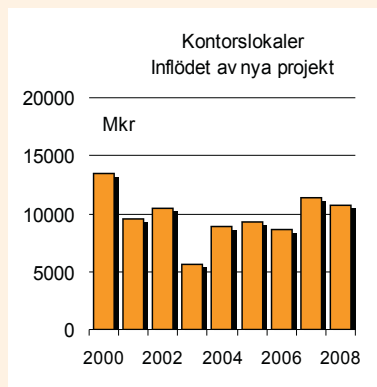
Investeringsplanerna är inte särskilt omfattande. För resterande del av året är investeringsplanerna betydligt lägre än den faktiska produktionen under samma period föregående år.

Och med hänsyn till att produktionsplanerna för en viss period sällan genomförs fullständigt kommer byggstarterna med stors sannolikhet att minska kraftigt.

Däremot kan marknaden 2010/2011 bli väsentligt starkare. I projektplanerna finns flera stora projekt som kan lyfta marknaden ordentligt.

På väg söderut

Investeringarna i kommersiella lokaler minskar både 2009 och 2010. De minst sagt svaga marknadsförutsättningarna dämpar investeringsviljan. Och det stora utbudet av lokaler de närmaste två åren är en klar restriktion för investerarna.

Handelslokaler - minus 60 procent

Byggstarterna under de första fyra månaderna 2009 stannade på knappt 100 000 kvadratmeter. Under samma period året innan startades 315 000 kvadratmeter handelslokaler.

Årsvärdet minskade med 60 procent från 990 000 kvadratmeter 2007 till 410 000 kvadratmeter 2009.

För helåret 2009 räknar Byggfakta Projektmytt med att de totala byggstarterna kommer att hamna på omkring 400 000 - 450 000 kvadratmeter. Mall of Scandinavia beräknas starta under hösten. Projektet svarar för ungefär en fjärdedel av de totala byggstarterna under året.

Ytterligare ett par större projekt i västra Sverige ser ut att startas under 2009. Här ligger förklaringen i köpstarka norrmän som drar nytta av kronans försvagning.

En skarp lågkonjunktur och uppskrämda konsumenter är naturligtvis inte det bästa marknadsläget för att bygga nya

handelslokaler.

Men den starkaste drivkraften bakom de minskade byggstarterna är sannolikt den betydande mängd nya handelslokaler som kommer ut på marknaden 2009.

Först under 2010/2011 faller utbudet tillbaka till de nivåer som gällde under lågkonjunkturen i början av 2000-talet. Och sannolikt kommer det att mata på byggstarterna.

Kontorslokaler - minus 50 procent

Byggstarterna har de senaste åren legat på omkring 450 000 kvadratmeter per år. Byggfaktas databas pekar på kraftigt minskade byggstartar under 2009. I stora drag handlar det om en halvering ned till en nivå omkring 200 000 kvadratmeter.

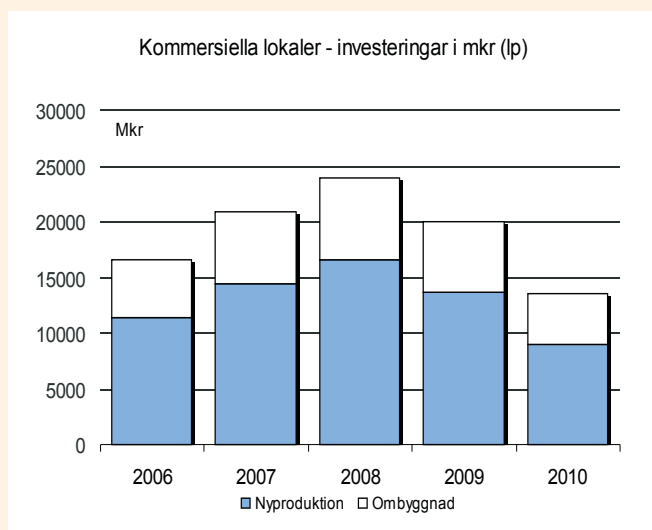
Men trots att det är lite halvdåliga tider startas ett antal stora projekt under 2009.

Tillskottet av färdiga kontorslokaler ökade successivt fram till 2008 då sammanlagt 450 000 kvadratmeter blev klara. Trots kraftigt minskade byggstartar kommer omkring 350 000 kvadratmeter nya kontorslokaler ut på marknaden 2009 och 2010. Det är först 2011 som utbudet minskar ordentligt ned till en nivå omkring 150 000 kvadratmeter.

I Stockholmsregionen har byggstarterna minskat med omkring 60 procent under de senaste tolv månaderna och ligger på samma nivå som 2003/2004.

Göteborgsmarknaden är mer stabil och byggstarterna har varit relativt normala.

Malmömarknaden har inte heller ändrats nämnvärt.

Hotell och restaurang

Under 2008 byggstartades projekt för omkring 3 600 miljoner kronor enligt Byggfaktas databas. Det var något lägre än året innan. Marknadsutvecklingen 2009 ser hygglig ut med en svag minskning av byggstarterna.

Och det beror i allt väsentlig på några få storprojekt som byggstartas under 2009; Stockholm Waterfront, Gam-

la Centralposten i Göteborg och Call Hotell i Kista.

Utvecklingen under 2010 kan bli positiv med i stort sett oförändrade byggstartar. Men det hänger i stort sett på ett par stora hotellprojekt.

Lågkonjunkturen och en svag valuta backar upp den inhemska turismen.

Förutsättningarna

Det är inte mycket i omvärlden som för närvarande talar för investeringar i kommersiella lokaler.

Utbudet talar sitt tydliga språk och utgör en given restriktion för nyinvesteringarna i samtliga delmarknader.

Så länge som sysselsättningen inom de privata tjänstenäringar utvecklas svagt blir det naturligtvis svårt att placera

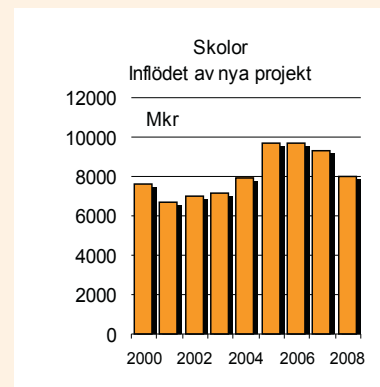
ytterligare nyproduktion på marknaden. Aktiviteten i tjänstenäringarna har minskat påtagligt under det senaste halvåret. Prognoserna för antalet arbetade timmar pekar nedåt de närmaste åren.

Den privata konsumtionen minskade under de senaste tolv månaderna med omkring 25 procent.

Tillväxten i detaljhandels försäljning har successivt avtagit sedan årskiftet 2007/2008. Och har under början av 2009 registrerat en faktisk minskning av försäljningen med i det närmaste två procent.

Stabil marknad

Trots lågkonjunkturen ser de offentliga investeringarna ut att bli relativt oförändrade under de närmaste åren. Hotet kommer från underskotten i de offentliga finanserna som utan vidare kan leda till att projekt läggs på hyllan. Samtidigt finns det mycket stora projekt på gång som knappast påverkas av detta.

Undervisningslokaler - stabilt

De totala investeringarna i olika typer av undervisningslokaler har legat på omkring åtta miljarder kronor de senaste åren. Byggfaktas databas pekar på att investeringsnivån ökar något under 2009 till omkring nio miljarder kronor.

Och trots att den kommunala ekonomin kommer att vara pressad de närmaste åren ser inte investeringarna i undervisningslokaler ut att påverkas nämnvärt 2010/2011.

Som regel genomför investeringarna på den här marknaden sina projekt i ganska hög takt. Av de nya projekt som tillförs marknaden under ett år är ungefär hälften byggstartade inom två år. Det är inte heller någon större skillnad på hög- och lågkonjunkturår.

Sektorn har sällan några riktigt stora projekt. Men våren 2011 startas sannolikt ett av de större projekten när utbyggnaden av Albanoområdet för

Stockholms Universitet blir aktuell. Utbyggnaden omfattar totalt omkring 100 000 kvadratmeter med en första etapp på 40 000 kvadratmeter. Projektet beräknas vara klart 2014.

Tillsammans med utbyggnaderna i närbelägna Norra Station/Karolinska blir investeringstakten i området mycket hög 2010 - 2015.

Vårdlokaler - ökar

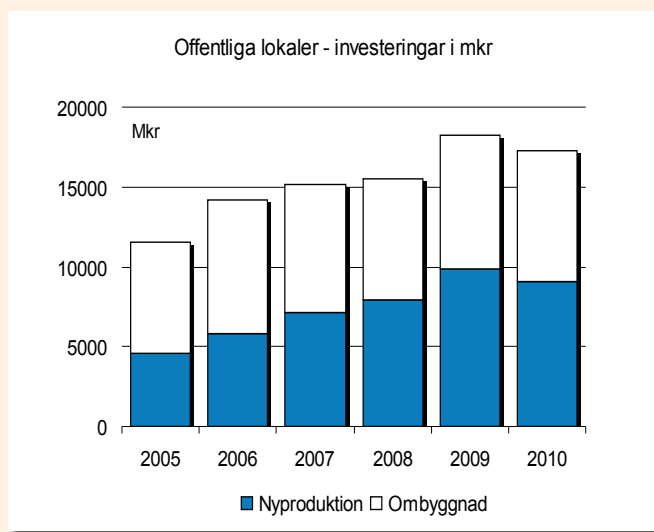
Investeringarna i vårdlokaler har ökat kraftigt de senaste två - tre åren. Under 2008 byggstartades projekt för sammanlagt 4500 miljoner kronor enligt Byggfaktas databas.

Byggstartena 2009 kommer att sannolikt att bli väsentligt högre som en följd av att ett antal stora projekt kan startas under året. Dit hör framför allt ett par nya kriminalvårds-

anläggningar. Investeringsplanerna inom området är betydande men problem med finansiering finns.

Inom sjukhussektorn finns en projektreserv på omkring 10 000 miljoner kronor för 2010-2012 enligt Byggfaktas databas.

Då är inte Nya Karolinska i Solna med i bilden. Projektets investeringsvolym på omkring 14 000 miljoner kronor lägger till omkring 3 000 miljoner kronor per år fram till 2015 då projektet skall vara klart. Projektet omfattar totalt omkring 300 000 kvadratmeter lokaler.

Samlingslokaler - minskar

Investeringsnivån är stabil och har hittills legat omkring 2 -2,5 miljarder kronor per år.

Byggstarternas omfattning varierar något mer. Under 2008 byggstartades projekt för totalt 3,5 miljarder kronor. Byggfaktas databas indikerar en tillbakagång till omkring 2,2 miljarder kronor 2009. Den nivån ligger kvar 2010.

Marknaden karaktäriseras av

de många små projekten och den stora regionala spridningen.

Marknaden innehåller sällan några stora investeringar. Men det finns undantag. Under 2009 startas SMOT-huset i Jönköping som beräknas kosta 300 miljoner kronor. Det stora prestigeprojektet är utbyggnaden av Stockholms Stadsbibliotek som byggstartas 2010/2011.

Sammanfattning

Investeringar i offentliga lokaler är en stabil byggmarknad med små årliga variationer. Sektorns betydelse för marknaden växer som regel under lågkonjunkturer då det kommersiella byggandet backar.

Om det offentliga byggandet även i den här lågkonjunkturen kommer att ge ett positivt bidrag till byggmarknaden

är nog i dagsläget lite mer osäkert.

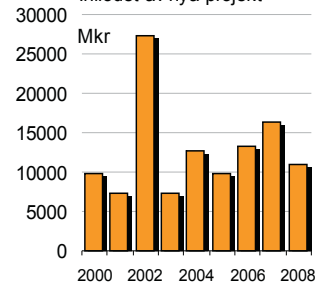
Både kommuner och landsting kommer generellt sett att få en allt svagare ekonomi 2009/2011. Det gäller framför allt kommunerna som i slutet av perioden kommer att ha betydande underskott. Det talar för att kommunerna kommer att dra ned på byggstarterna.

De senaste åren har investeringsvolymen legat omkring 15 000 miljoner kronor per år. Byggfaktas databas pekar på att den nivån kommer att bibehållas 2009/2010. Efter 2010 startas flera stora projekt som kommer att stabilisera marknaden under lång tid.

Hög nivå

Industrins investeringar faller kraftigt under 2009. Till viss del beror det på att byggstarterna 2008 drogs upp av Lkabs och Bolidens investeringsprogram. Ökade investeringar i fritidssektorn balanserar fallet i industrisektorn.

Industri- och logistiklokaler
Inflödet av nya projekt

Industri- och lagerlokaler - djupdykning

Byggstarterna har legat på en mycket hög nivå 2007/2008. Boliden Minerals investeringar i Aitik, Lkabs investeringar i nya huvudnivåer i Kiruna och Malmberget drog upp de totala byggstarterna till omkring 17 miljarder kronor under 2008.

Den totala investeringsnivån var i stora drag oförändrad; omkring tolv miljarder kronor.

Byggfaktas databas visar på ett mycket stort fall i byggstarterna 2009 på närmare tio miljarder kronor. Gruvprojekten står för omkring fem miljarder kronor.

Enligt Byggfaktas databas faller byggstarterna till knappt sju miljarder kronor 2009 och ligger kvar på den nivån under 2010. Det är ungefär samma nivå som under lågkonjunkturen i början av 2000-talet.

Marknadsförutsättningarna talar enbart för ett fortsatt lågt investeringstempo. In-

dustrins kapacitetsutnyttjande ligger på rekordlåg nivå. Ordergång från både export och hemmamarknad har rasat. Produktionen har följt efter nedåt.

Det låga tempot i marknaden märks också i tillflödet av nya projekt till marknaden som hittills i år minskat med 60 procent jämfört med året innan.

Samfärdsel - plus 20 procent

Byggstarterna är påtagligt stabila. Under 2008 påbörjades projekt för omkring 4900 miljoner kronor enligt Byggfaktas databas. Det är något högre än året innan.

Under 2009 pekar Byggfaktas databas på fallande byggstartar ned mot omkring 4000 miljoner kronor.

En utblick mot 2010 - 2011 visar att den marknadsnivån

sannolikt kommer att stå sig.

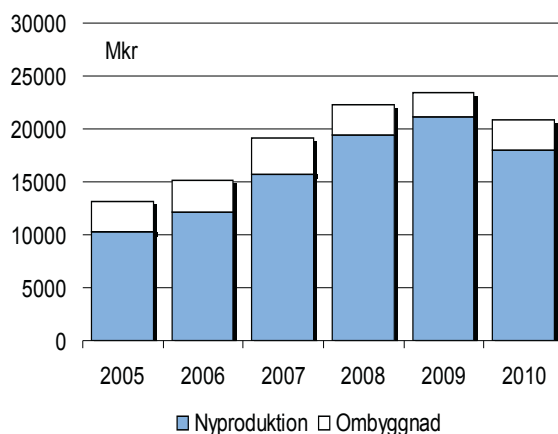
Marknaden omfattar till största delen olika typer av noder i trafiksystemen; järnvägsstationer, flygterminaler, godsterminaler och parkeringshus. Investeringarna är kopplade till utbyggnaden av trafikens infrastruktur.

Bakom tillväxten de senaste åren ligger bland annat City-tunnelns stationer.

Stora logistikanläggningar har också tillfört marknaden byggobjekt.

Utbyggnaden av Citybanan i Stockholm tillför marknaden volym de närmaste fem åren. Ett flertal stora logistikanläggningar finns med i projektreserven.

Övrigt husbyggande - investeringar i mkr (lp)

Fritidsanläggningar - minus 25 procent

Intresset för investeringar i olika typer av idrottsanläggningar har ökat dramatiskt de senaste åren. Det gäller särskilt stora arenor. Byggstarterna har de senaste åren legat omkring fem - sex miljarder kronor per år.

Byggfaktas databas indikerar att byggstarterna under 2009 kommer att hamna i trakterna av sju miljarder kronor.

Drivande projekt är Swed-

bank Arena i Solna och Stockholmsarenan i Globenområdet. Båda projekten beräknas starta 2009. Byggkostnaden beräknas till omkring två miljarder per projekt.

Projektreserven innehåller ett antal mycket stora projekt som dock knappast kan byggstartas förrän tidigast 2011 då det sannolikt åter är lite drag i konjunkturen.

Sammanfattning

De totala investeringarna har svingat sig upp över 20 miljarder kronor. Både industrisektorn och fritidsanläggningar innehåller ett antal mycket stora projekt som bygger upp investeringsnivån.

De underliggande bestämningsfaktorerna för de olika delmarknaderna skiljer sig väsentligt från den reellt konjunkturoberoende sam-

färdseln till den starkt konjunkturoberoende industrin.

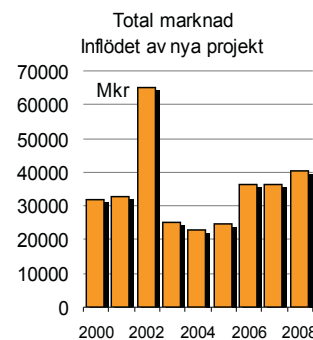
Investeringarna i fritidsanläggningar är inte heller särskilt konjunkturoberoende men finansieringen kan bli ett hinder för en fortsatt stark marknadsutveckling.

Kommunerna är tongivande investerare i marknaden. Här finns bland annat de senaste årens politiska älsklingsprojekt; stora arenor som antas utgöra en kraftfull magnet för den lokala turismen.

På väg ned?

Med stark politisk medvind och i princip ökade resurser borde investeringarna inom infrastrukturen kunna utvecklas positivt de närmaste åren även om utvecklingen sedan 2006 varit kraftfull. Men Byggfaktas databas talar ett annat språk.

Det ligger närmare till hands att byggstarterna minskar än ökar under 2009.

Vägar

Byggstarterna ökade under 2008 till 12,5 miljarder kronor enligt Byggfaktas databas. Det var ett par miljarder bättre än året innan. Nyproduktionen svarar för ungefär hälften av byggstarterna.

Men utvecklingen hittills under 2009 pekar inte på någon större marknadstillväxt det närmaste året.

Under de fyra första månaderna visar Byggfaktas databas en i stora drag oförändrad marknad jämfört med samma period året innan. Trots att flera stora projekt startades.

Och investeringsplanerna för resterande del av 2009 är endast obetydligt större än den faktiska produktionen under motsvarande period 2008.

Det pekar närmast på att vägbyggandet faktiskt kommer att minska under 2009. Som regel genomförs inte de preliminära planerna fullt ut. Förseningar i byggstarterna är ganska normalt.

En anledning till att byggstarterna 2009 kommer att vara lägre än 2008 är frånvaron av stora projekt.

Det ser bättre ut för de mer normalstora projekten där produktionsplanerna är väsentligt större än den faktiska produktionen året innan. Det talar för att byggstarterna åtminstone blir oförändrade för mer normala projekt.

Järnvägar

Byggstarterna ökade kraftigt under 2008 till omkring nio miljarder kronor. Det var ett par miljarder mer än året innan.

Men liksom inom vägbyggandet pekar Byggfaktas databas på att 2009 blir ett sämre år än 2008.

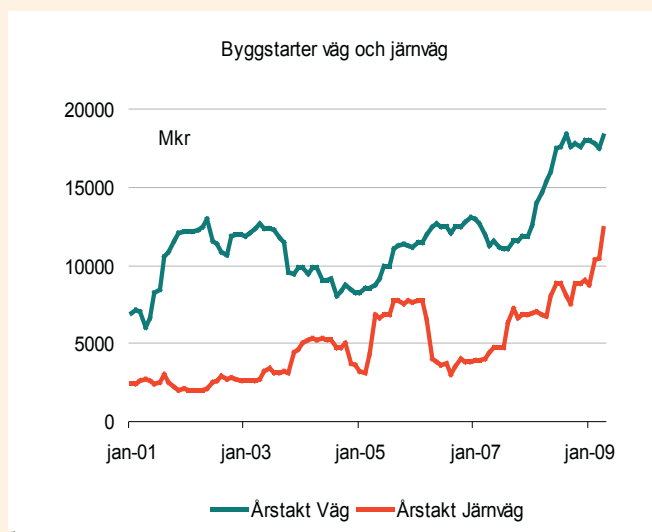
Produktionsplanerna för 2009 är marginellt större än de faktiska byggstarterna 2008.

Och det kommer inte att räcka för att tänga förra årets nivå.

Visserligen har året startat starkt med klart högre byggstartar än under motsvarande period året innan. Till stor del beroende på byggstartar inom ramen för Citybanan.

Problemet finns under resterande del av året där produktionsplanerna är ett par miljarder kronor lägre än de faktiska byggstarterna under samma period året innan.

Med hänsyn till normala förseningar i byggstarterna talar mycket för att 2009 blir ett år med väsentligt lägre byggstartar än året innan.

Övrig infrastruktur

Byggstarterna inom flyg och sjöfart ökade något under 2008 till omkring 1,1 miljarder kronor. Större delen av investeringarna ligger inom sjöfarten. Investeringarna i flygplatser har minskat kraftigt under de senaste tio åren.

Då är det snarare tvärtom inom sjöfarten som ökade sina investeringar under det senaste året. Och som har omfattande investeringsplaner för de närmaste åren.

En anledning till att byggstarterna 2009 kommer att vara lägre än 2008 är frånvaron av stora projekt.

Ett av de absolut största anläggningsprojekten överhuvudtaget är den planerade utbyggnaden av Luleå hamn för sammanlagt omkring 13 miljarder kronor. Byggstarten ligger ett antal år framåt.

Sammanfattning

Investeringar i trafikens infrastruktur har politisk medvind. I höstas presenterade regeringen ett paket med öronmärkta projekt – närtids-satsningen – som ökade den möjliga byggvolymen med omkring fyra miljarder kronor per år. I budgeten ökades anslagen med omkring 2,5 miljarder per år. Senare – när finanskrisen blomade ut or-

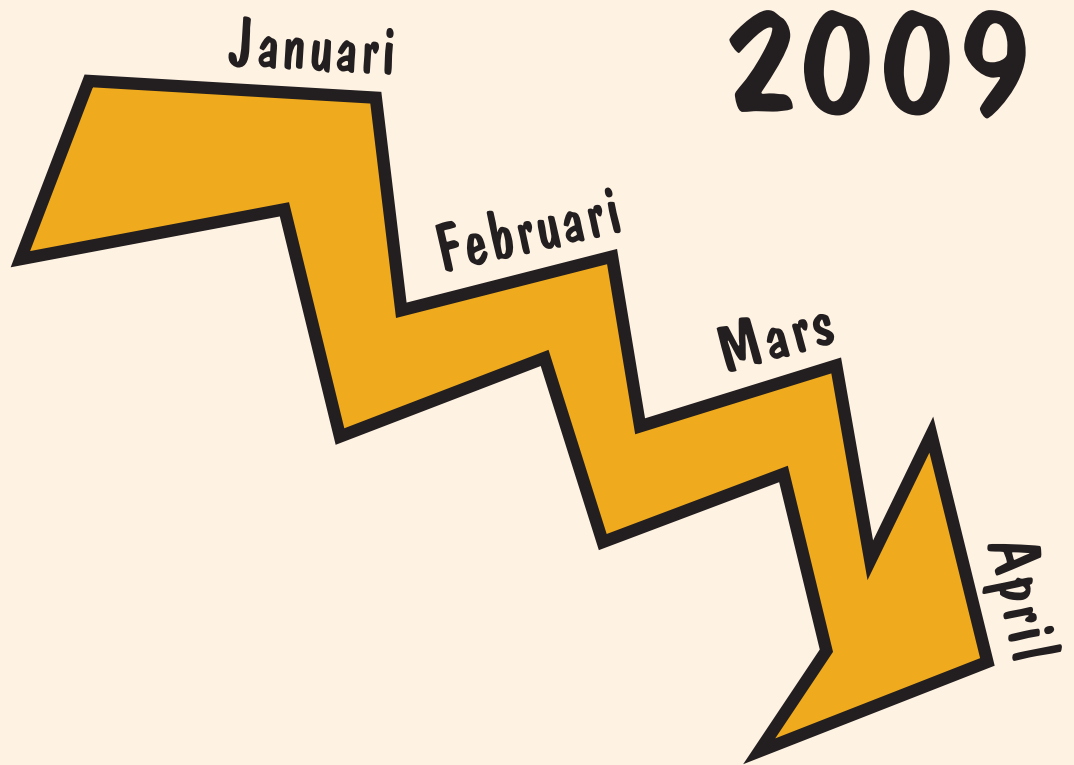
dentligt hörde investeringar i trafikens infrastruktur till de åtgärder som skulle motverka lågkonjunkturen. Åtminstone till en del.

Mot den bakgrunden verkar utvecklingen i Byggfaktas databas en aning märklig. När investeringsplanerna för resterande del av året – både för järnvägar och vägar – är lägre än den faktiska igångsättningen under motsvarande period året innan är det svårt att undvika en sättning i marknaden.

Däremot påverkas inte den totala investeringsnivån nämnvärt eftersom de stora projekten, framför allt Citybanan och Norra Länken, har långa byggtider.

Första kvartalet

Byggstarterna i ton-givande marknad-er minskade kraftigt under de första fyra månaderna av 2009. Bostadsbyggandet minskade med omkring 000 procent och inom det kommersiella byggandet hände mycket lite.

Under de första fyra månaderna 2009 byggstartades knappt 900 lägenheter i flerbostadshus. Under motsvarande period året innan byggstartades omkring 4 400 lägenheter i flerbostadshus.

Den löpande årsvolymen halverades från omkring 8 000 lägenheter till knappt 4 000 lägenheter.

Det startades omkring 15 000 kvadratmeter nya kontorslokaler under de första fyra månaderna av 2009. Under motsvarande period året innan byggstartades närmare 100 000

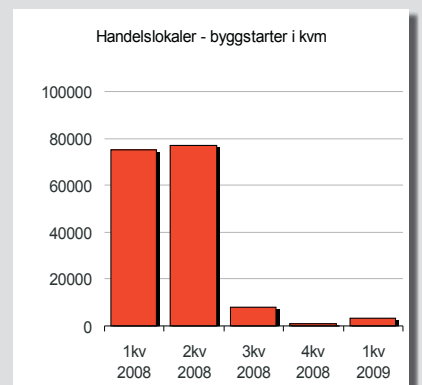
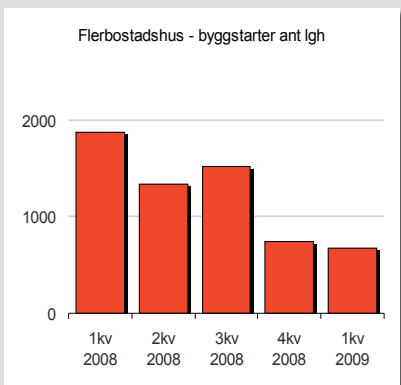
kvadratmeter.

Den löpande årsvolymen minskade med omkring 70 procent. Under de två första kvartalen 2008 var det fortfarande full fart i marknaden. Men därefter har det inte hänt nämnvärt mycket. Investe-

rarna i Stockholmsmarknaden drog snabbt ned sina planer under tredje kvartalet 2008.

Byggfaktas databas pekar på att de totala byggstarterna för 2009 kommer att stanna på 60 000 - 70 000 kvadratmeter. Kanske lägre.

Handelns investeringar under de första fyra månaderna 2009 uppgick till omkring 6 000 kvadratmeter. Under motsvarande period året innan startades omkring 30 000 kvadratmeter nya handelslokaler.

PART^{TM}AB

BADRUM, HELT ENKELT

PartAB är en av Europas ledande tillverkare av prefabricerade badrumsmoduler. Största marknad är Norden men vi levererar även badrum utanför de Nordiska gränserna.

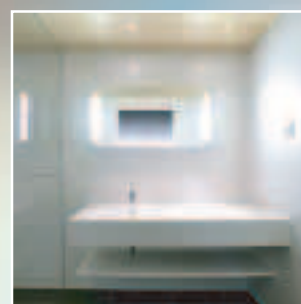
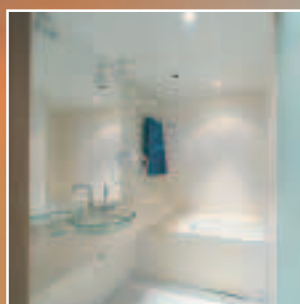
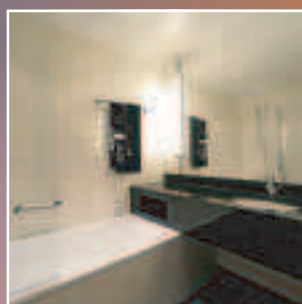
PartAB tillverkar badrum rationellt i fabrik, där varje arbetsmoment hos ALLA hantverksgrupper är lätta att kontrollera och planera - helt oberoende av väder och vind! Våra badrum levereras helt färdiga, med kakel, golv, inredning, armaturer, VVS och eldragningar, helt enligt kundens önskemål. Det enda som återstår är att lyfta det på plats, direkt från lastbilsflaket, och ansluta el och VVS.

7 tunga skäl att välja prefab badrum från PartAB:

- Produktion inomhus under kontrollerade former
- Kortare byggtid
- Minskad byggkostnad
- Hög och jämn kvalitet
- Typgodkänd produkt
- Logistik - ett enda lyft - och ALLT material som hör till badrummet är på plats.
- Endast en avtalspart för ALLT som rör badrummet!

Och dessutom -

AAA-diplomerad kreditvärdighet.

PARTAB HUVUDKONTOR / PRODUKTION:

Industrigatan 7 SE-952 31 Kalix, Sverige tel: +46 923 79580

FÖRSÄLJNINGSKONTOR: S:a Kungsvägen 57 SE-181 32 Lidingö

Sverige tel: +46 8 54481 350 www.partab.nu info@partbyggen.se